

Съдържание

1. 124 години от Съединението на България	2
2. Политиците да не заобикалят знанието. Из интервю на Председателя на Българската академия на науките акад. Никола Съботинов	3
3. Предстоящи годишнини на членове на Българската академия на науките (1869-2009) — Стефка Хрусанова	4
4. Книги от Академичното издателство „Проф. Марин Дринов”, постъпили във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	7
5. Нови постъпления във фонда на Централната библиотека на БАН — Евгения Станчева	8
6. Библиотеката на Института за литература при БАН — Иванка Томова-Манова	15
7. Психологическо изследване на съвременните български юноши („Статуси на психосоциална и национална идентичност, ценности и психично благополучие в юношеска възраст” — К. Байчинска, М. Бакрачева и С. Савова)	17
8. Предстоящи изложби в Централната сграда на Българската академия на науките — Лидия Чолпанова	19
9. Есенното равноденствие на 2009 г. — ст.н.с. д-р Евгени Семков, Институт по астрономия при БАН	20

Редакционна колегия: ст.н.с. д-р Цветана Стайкова /отг. ред./, Евгения Станчева и Мария Ефремова

Фотоматериали: Мария Ефремова и Марио Стайков

Предпечатна подготовка: Мария Ефремова

Графичен дизайнер: Марио Стайков

Адрес за кореспонденция

гр. София 1040

ул. “15-ти ноември” №1

тел: 979 53 79, 979 52 54

<http://www.cl.bas.bg>

E-mail: webmaster@cl.bas.bg, jeny@cl.bas.bg

124 ГОДИНИ ОТ СЪЕДИНЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

*Обявяване на Съединението на 6 септември 1885 г. в Пловдив
Художник Атанас Жеков*

СЪЕДИНЕНИЕТО НА БЪЛГАРИЯ 1885 = THE UNIFICATION OF BULGARIA 1885 / Под ред. на Стефан Шивачев. — Пловдив : ВИОН, 2005.

Проф. Елена Стателова: След провъзгласяване на Съединението БТЦРК мъдро предоставя неговата по-нататъшна съдба в ръцете на официалното българско правителство. Там, където завършва ролята на Захарий Стоянов, започва отговорната дейност на министър-председателя Петко Каравелов и на княз Александър I, които трябва да постигнат международно признаване на акта (с. 89).

Проф. Луи Леже: Съединението на българските земи се осъществява като безкръвна военна акция, защото българският народ се оказва по-мъдр от онези, които се разполагаха с него без него и които замениха стремленията му със своите капризи и неговата воля със своята (с. 82).

Съединена България се ражда от върховните усилия на цялата нация. Това е първият успех едновременно на българското националноосвободително движение, на младата българска войска и дипломатия. Това е оня успешен старт, който осигурява напредъка на Третата българска държава (с. 111).

ПОЛИТИЦИТЕ ДА НЕ ЗАОБИКАЛЯТ ЗНАНИЕТО

Из интервю на Председателя на Българската академия на науките акад. Никола Съботинов, поместено във в. „Седем”, бр. 29, 29 юли - 4 август 2009, с. 11.

— Необходими са реформи, които да обвържат качеството на научния труд — броя на научните публикации, патенти, договори, внедряване в индустрията... Всяка реформа струва пари и държавата трябва да помогне, за да излезем от това тежко състояние.

— Трябва да запазим качествените институти и качествените учени, които са на съответното ниво. И затова от началото на тази година БАН започна дейности, свързани с нейното оценяване. За целта се обърнахме с молба към Европейската научна фондация да организира такава оценка на науката в нашата академия, на научните резултати и на дейността на всеки институт поотделно.

Какви са основните критерии за оценка?

— Това са публикационна активност, патентна дейност, цитиране на научните резултати, използването на тези резултати за икономическото развитие, интегриране със световната наука, ползата на научните институти за дейността и функционирането на държавата. В резултат на тези критерии научните институти ще бъдат подредени в пет категории — А*, А, В, С и D. Първата ще покаже кои институти са на световно ниво, а последната — кои институти трябва да претърпят сериозни промени и евентуално да бъдат закрити. Надявам се те да са малко. Дори да сме наясно кои институти в коя категория трябва да попаднат, ние се нуждаем от страничен поглед — на Европейската научна фондация. Това стана във всички европейски страни... 40 европейски експерти посетиха страната и всеки институт и лаборатория бяха посетени поотделно. Проведена бе дискусия и разговор с младите хора. Младите учени отговориха на въпросите как виждат своите перспективи в БАН, защо са още в България и не са напуснали при тези мизерни условия, какво ги задържа тук. Получи се хубава дискусия. Мисля, че те разбраха много неща, запознаха се конкретно с работата на институти и към края на септември ще започне обсъждането. Надявам се до края на октомври, най-късно до средата на ноември да имаме вече резултати, които официално ще бъдат представени на нашето правителство. Да се знае с каква наука разполага България, какво е качеството ѝ и как се вписваме на световната сцена. Защото ние наистина имаме добри учени, макар и може би не във всички области.

В кои научни области българската наука е най-конкурентна?

— Най-добри са нашите физици, физическите изследвания, химическите изследвания, добри са биолозите ни, малко по-назад са науките за земята и по-зле са социалните науки, където има известни слабости.

Наскоро излязоха данни за мащабна световна класация на различни научни, образователни, финансови и други институции? Къде сме ние?

— При класации тези, които покриват всички критерии, каквато е нашата Академия, каквито са университетските структури, България заема между 48 и 51 място от 150 държави. Това съвсем не е лошо място, като се има предвид при какви условия работят хората в тези институции. В общата класация, където са оценявани 4050 световни научни институции, БАН заема 347-мо място, след нас са Словашката академия, Руската медицинска академия. Софийският университет заема 986-о място. От България в тази класация участват три организации — БАН, Софийският университет и с променлив успех се появява Медицинският университет в София. Останалите научни институции не покриват критериите за оценяване.

Сега предстои работа по новия бюджет. Сигурно ще продължите да се борите да промените традиционното схващане за ролята на науката в една държава?

— Надявам се това да се промени. Освен че развиваме фундаментално-приложни науки, обучение на 20 процента от докторантите в страната, ние обслужваме българската държава. Това е събирането на метеорологичната, хидрологичната и сеизмичната информация с мрежи в цялата страна, които работят денонощно. Без тази информация много функции в държавата ще спрат. В момента сме на прага на възможностите си... Ние правим и мониторинг на Черно море. Имаме собствен кораб с малка подводница и непрекъснато следим за замърсяванията, за рибните ресурси, за биологическото равновесие.

А имате ли лостове да въздействате на държавните институции при вземането на решения, които биха повлияли на това биологично равновесие, или изследванията са само за сведение, за научни изводи?

— Това е новото в политиката на Академията. Започваме да публикуваме становища по различни възлови въпроси, свързани с развитието на страната. Независимо дали тези становища се изискват от държавата. Ние се чувстваме длъжни да дадем анализ на съответен научен проблем, който ще съдържа заключенията на учените. За да могат политиките да са добре информирани. А дали ще се съобразяват с тези изводи си е техен проблем. Наш дълг обаче е да им кажем как стоят нещата. Това е политика и на всички европейски институти и ние започваме да работим по този начин...

— Ние трябва да си свършим нашата работа, та хората наистина да са информирани какво може да се случи, какво не може — и да се поема съответната отговорност. Не може държавата да разполага с такава мощна институция със знания във всички области и да я държи настрана. БАН не трябва да бъде изолирана. Силно се надявам, че с г-жа Фандъкова ще имаме ползотворен диалог.

ПРЕДСТОЯЩИ ГОДИШНИНИ НА ЧЛЕНОВЕ НА БАН (1869–2008)

Стефка Хрусанова, E-mail: hrusanova.st@cl.bas.bg

01 септември

65 г. от рождението на СТЕФАН БОРИСОВ ВОДЕНИЧАРОВ (01.09.1944), инженер, специалист по материалознание и технология на машиностроителните материали.

Член-кореспондент (2004).

06 септември

75 г. от рождението на ИВАН ЗЛАТАНОВ АНГЕЛОВ (06.09.1934), икономист.

Член-кореспондент (1995).

07 септември

75 г. от рождението на ПЕТЕР ЗАМ (07.09.1934), немски машинен инженер.

Чуждестранен член (1995).

08 септември

15 г. от смъртта на ЯНОШ СЕНТАГОТАИ (31.10.1912-08.09.1994), унгарски невроморфолог, анатом, физиолог.

Чуждестранен член (1979).

09 септември

110 г. от рождението на АЛЕКСАНДЪР НИКОЛАЕВИЧ НЕСМЕЯНОВ (09.09.1899-17.01.1980), руски химик-органик.

Чуждестранен член (1952).

10 септември

75 г. от рождението на ВАСИЛ ИВАНОВ КАЗАНДЖИЕВ (10.09.1934), композитор и диригент.

Академик (2008).

15 септември

90 г. от рождението на НИКОЛАЙ АЛЕКСАНДРОВ ХАЙТОВ (15.09.1919-30.06.2002), белетрист, публицист и драматург.

Академик (1997).

20 септември

150 г. от рождението на НИКОЛА ЕНЕВ НАЧОВ (20.09.1859-29.09.1940), учител, писател, историк, фолклорист и библиограф.

Действителен член (1906).

25 септември

100 г. от смъртта на ГЕОРГИ БЕНЕВ (третото му име неизв.) (1843-25.09.1909), книжовник, общественик, публицист и преводач.

Редовен член (1884).

26 септември

175 г. от рождението на ДИМИТЪР ХРИСТАКЕВ ПАВЛОВИЧ (26.09.1834-13.09.1911), лекар, общественик.

Действителен член (1902).

27 септември

70 г. от смъртта на СТЕФАН ЛАЗАРОВ КОСТОВ (30.03.1880-27.09.1939), етнограф, драматург.

Дописен член (1929).

27 септември

60 г. от рождението на ЕМИЛ ИВАНОВ ХОРОЗОВ (27.09.1949), математик.

Член-кореспондент (2004).

28 септември

105 г. от рождението на ГЕОРГИ СТОЯНОВ УЗУНОВ (28.09.1904-05.06.1971), невролог и психиатър, обществено-политически деец.

Академик (1961). Заместник-председател на БАН (1961-1968).

29 септември

100 г. от рождението на ИВАН МАЛЕК (29.09.1909-08.11.1994), чешки микробиолог.

Чуждестранен член (1966).

29 септември

40 г. от смъртта на **АНДРЕЙ АНАСТАСОВ СТОЯНОВ** (23.03.1890-29.09.1969), пианист, композитор и музикален педагог.
Редовен член (1942).

30 септември

10 г. от смъртта на **ДМИТРИЙ СЕРГЕЕВИЧ ЛИХАЧОВ** (28.11.1906-30.09.1999), руски литературовед.
Чуждестранен член (1963).

**КНИГИ ОТ АКАДЕМИЧНОТО ИЗДАТЕЛСТВО “ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ”,
ПОСТЪПИЛИ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН**

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

ИСТОРИЯ на световното кино 1945-2000 : Т. 1. България, Русия, Италия, Франция, ФРГ, Швеция / В. А. Утилов и др. ; Прев. Неделчо Милев, Мария Петкова. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов ; Аскони-Издат., 2008. — 664 с.

Книгата е разширен и обогатен превод на руския учебник по история на световното кино (1945-2000), изготвен от широк и авторитетен кръг педагози в Русия. В българския си вариант тя съдържа очерци за представителите на японската, индийската, австралийската и канадската кинематографии.

ISBN 9789543222926

ISBN 9789543830169

System number [000109100]

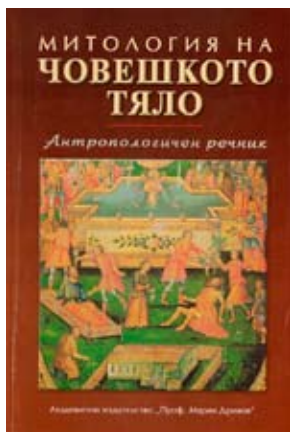

ЛАПАРОСКОПСКА хирургия : Т. 15. / Под ред. на проф. Тома Пожарлиев. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2008. — [343 с.] : ил. ; Библиогр. след всяка тема

ISBN 9789543222803

System number [000107841]

В книгата се разглеждат историята и развитието на лапароскопията и лапароскопската хирургия, както и съвременните постижения в тази миниинвазивна техника

МИТОЛОГИЯ на човешкото тяло : Антропологичен речник / Състав. и научна ред. Минчо Георгиев Атанасов. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2008. — 665 с. ; Библиогр с. 643-660
ISBN 9789543221844

System number [000107808]

Книгата съдържа 204 статии за части, форми и състояния на човешкото тяло според това как те са представени в българската народна /традиционна/ култура. Статиите са съставени въз основа на изворови данни от всички фолклорни жанрове /приказки и песни, пословици и гатанки и др./, от описания на празници, обреди и обичаи, на вярвания, тълкувания и знания на българите, извлечени от публикувани и архивни източници, и от теренни проучвания на авторите.

ПЕРСИЙСКО-български речник / Е. Пешева и др. ; Под науч. ред. на Иво Панов. — София : Акад. изд. проф. Марин Дринов, 2009. — 1372 с. : Речникът съдържа над 45 000 думи
ISBN 9789644393716

System number [000114658]

Персийско-български речник, включващ думи и изрази от всички най-важни отрасли на живота: наука, литература, техника, политика, религия и др., както и различни периоди от развитието на персийския език. Включени са и голям брой архаизми, които, въпреки рядката им употреба в съвременния език, са необходим мост към общуването с богатото персийско литературно наследство и особено с поезията, която иранците изключително много четат.

НОВИ ПОСТЪПЛЕНИЯ ВЪВ ФОНДА НА ЦЕНТРАЛНАТА БИБЛИОТЕКА НА БАН

Евгения Станчева, E-mail: jeny@cl.bas.bg

АНАЛИЗ на търговския бизнес / Михаил Михайлов, Кирил Митов, Росица Колева, Людмила Дончева. — Велико Търново : Фабер, 2008. — 365, [6] с. : фиг.; табл. ; Библиогр. с. 363-365
ISBN 9789547758919

System number[000109323]

АНГЕЛОВ, Александър. Журналистическа етика / Александър Ангелов — 3. прераб. изд. — София : Камя, 2008. — 288 с. : Бележки под линия
ISBN 9789546290144

System number[000109321]

АНГЕЛОВА, Вяра Александрова. Световното радио — модели на развитие / Вяра Александрова Ангелова — София : Експреспринт ООД, 2007. — 200 с. : Бележки под линия ; Библиогр. с. 199-200

ISBN 9789546290069

System number[000109409]

АНГЕЛОВА, Керана. Видения. — Бургас : Знаци, 2008. — 16 с.
ISBN 978954985078

System number [000109431]

АНТОНОВ, Теодоси. Изгряването на земята : Поезия / Теодоси Антонов. — София : Ангобой, 2008. — 80 с.

ISBN 9789547377165

System number[000110258]

БОШНАКОВА, Екатерина. Амфора жива вода : Поезия / Екатерина Бошнакова. — София : Еврист-Сатурн, 2008. — 64 с. : ил.

ISBN 9789548135122

System number [000109377]

БРАУН, Хорас Джаксън. Героят във всяко сърце / Хорас Джаксън Браун, Робин Спизман ; Прев. от англ. ез. Станислава Миланова. — София : Кибеа, 2007. — 166 с.

ISBN 9789544744489

System number [000109416]

БЪРГ, Йехуда. Силата на Кабала : Технология на душата / Йехуда Бърг ; Прев. Жанета Шишкова. — София : Кибеа, 2007. — 320 с.

ISBN 9789544744335

System number [000109368]

БЪЧВАРОВА, Свобода. По особено мъчителен начин... : Документален роман : Т. 1—3. — Пловдив : Жанет-45, 2008. — 466 с. : ил. ; — 416 с. : ил. ; — 417-779 с. : ил.

ISBN 9789544914707

ISBN 9789544914714

ISBN 9789544914714

ISBN 9789544914721

System number[000110224]

System number[000110225]

System number[000110226]

System number[000110227]

ГАЛАТИНСКИ, Кръстьо Вълчев. Рогозен : Минало и настояще / Кръстьо Галатински, Красимир Данов, Стефан Райкински. — Враца : БГ Принт, 2007. — 192 с. : ил. ; Библиогр. с. 189-190

System number [000109342]

ГОЧЕВА, Марина. Защо в кукления театър магарето е синьо / Марина Гочева. — Бургас : Знаци, 2008. — 151 с. : ил.

ISBN 9789549850161

System number [000109325]

ДАЙЪР, Уейн У. Вдъхновението — вашето висше призвание / Уейн У. Дайър ; Прев. Станислава Миланова. — София : Кибеа, 2008. — 352 с.

ISBN 9789544744700

System number [000109333]

ДАМЯНОВ, Атанас. Експортен маркетингов мениджмънт / Атанас Дамянов. — 2. прераб. изд. — Велико Търново : Фабер, 2008. — 287 с. : фиг.; табл.

ISBN 9789547758827

System number [000109381]

90 [ДЕВЕТДЕСЕТ] години Славия / Асен Минчев и др. — София : Национален клуб на слависта, 2004. — 312 с. : ил.

ISBN 9549141314

System number [000110254]

ДОИ, Хироши. Съвременен Рейки метод за лечение Яшино Гендай Рейки-хо / Хироши Дои ; Прев. от англ. ез. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2007. — 222 с.

ISBN 9789546262387

System number [000109442]

ЕВТИМОВ, Венко. Молекула любов : Избрана лирика / Венко Евтимов. — София : Захарий Стоянов, 2008. — 140 с.

ISBN 9789540901756

System number [000109376]

ЗАХАРИЕВА, Теодора. Аз бях болна... и се излекувах : Посвещение / Теодора Захариева. — [Б. м.] : Феникс, 2008. — 109, [3] с. : ил. ; Кн. съдържа и разказите на Гено Танов, Десислава Савова, Десислава Николова и др.

ISBN 9789548890540

System number [000109384]

ЗЛАТКОВ, Димитър. Откуп : Похитени за пари / Димитър Златков. — София : Millenium, 2008. — 142 с. : ил.

System number [000110237]

ИВАНОВА, Ивайла. Тайните на Георги Парцалев / Ивайла Иванова. — София : Millenium, 2008. — 168 с. : сн. ; Филмография [165] ; Библиогр. с. [168]

ISBN 9789543401130

System number [000110208]

ИЛИЕВ, Румен Димитър Бербагов. Война с времето и себе си / Румен Илиев. — София : Корпорация Развитие КДА, 2008. — 352 с.

System number [000110220]

ИНОВАЦИИТЕ : Европейски, национални и регионални практики. — София : Фондация Приложни изследвания и комуникации, 2008. — 718 с. : ил. ; Бележки под линия ; Индекс с. [714]-718 ; Библиогр. след всяка тема

ISBN 9789549456127

System number [000106141]

ЙОРДАНОВ, Недялко. И да започнем отначало... / Недялко Йорданов. — София : Нью медиа груп, 2008. — 560 с. : ил.

ISBN 9789543401079

System number [000110210]

КАЛАУЕЙ, Тъкър Н. Пътят на Дзен — пътят на Исус / Тъкър Н. Калауей ; Прев. Иван Длъгников. — София : Кибеа, 2007. — 249 с. : ил. ; Кратък речник с. 239-249

ISBN 9789544744403

System number [000109361]

КАЛИНОВА, Мария. Подножието на вечерята : [Поезия] / Мария Калинова. — София : Делта Ентъртеймънт ЕООД, 2008. — 48 с.

ISBN 9789549757149

System number [000109424]

КАРЪЛ, Лий. Притчите на Крион : Кн. 4. Притчите на Крион / Лий Каръл ; Прев. от англ. ез. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2005. — 166 с.

ISBN 954626234X

System number 000109466

КЕВОРКЯН, Кеворк Таквор. Кеворк проговаря : Кн. 1. Необичайни срещи: Живков, Младенов, Луканов, Симеон, Желев, Доган, Първанов, Борисов, Филчев, Кочовска, Ванга : Кн. 2. Тайните дневници 2004-2008. / Кеворк Таквор Кеворкян. — София : Millenium, 2008. — 334 с. ; — 340 с. : сн. материал
System number [000110175]

КЕХОУ, Джон. Подсъзнанието може всичко : За деца от 3 до 12 години / Джон Кехоу ; Прев. Петя Петрова. — София : Fenix design, 2005. — 149 с. : ил.
ISBN 9548890178
System number [000110217]

КЕХОУ, Джон. Път към могъщество и слава / Джон Кехоу ; Прев. Петя Тодорова. — София : Fenix design, 1994. — 109 с.
ISBN 9789548890212
System number[000110214]

КИНГ, Питър Дж.. Сто философи : Животът и делото на на най-великите световни мислители / Питър Дж. Кинг ; Прев. Жанета Шинкова. — София : Кибеа, 2007. — 192 с. : ил. ; Речник с. 186-187 ; Индекс с. 188-191 ; Библиогр. с. 184-185
ISBN 9544744436
System number [000109414]

КОВАЧЕВА, Калина. В планината на голямата маймуна : (По хималайските пътеки) / Калина Ковачева. — София : Пламък, 2008. — 188 с.
ISBN 9789548046930
System number[000109412]

КРАЛЕВ, Димитър. Бялата змия : Повествования / Димитър Кралев. София Ямбол : Светлина, 2008. — 260 с.
ISBN 9789548850773
System number [000109339]

КУАН ИН, Амора. Плеядианско тантристко ръководство : Събуждане на вашата Божествена Ба / Амора Куан Ин ; Прев. Цветан Убенов. — София : Аратрон, 2007. — 380 с. : ил.
ISBN 9789546262745
System number [000109405]

ЛАНГЕ-АЙХБАУМ, Вилхелм. Гении, лудост, слава : Т. 3 Художници и скулптори / Вилхелм Ланге-Айхбаум, Волфрам Курт ; Прераб. и актуализация Волфганг Ритер ; Прев. Магдалена Христова ; Под ред. на Андрей Лешков. — София : Кибеа, 2006. — 572 с. : ил.
ISBN 9544743979
System number [000069337]

МАКДЕРМОТ, Мерсия. Апостолът на свободата / Мерсия Макдерморт ; Прев. Иван Градинаров. — 4. изд. — София : Златен змей, 2008. — 336 с. : 1 л. портр. ; сн. материал ; Бележки под линия ; Чужди, остарели думи и изрази с. 316-318
ISBN 9789549214321
System number [000110232]

МАККОЙ, Идейн. Природна магия : Същност и действие / Идейн Маккой ; Прев. от англ. ез. Златка Михова. — София : Аратрон, 2006. — 392 с. : ил. ; Библиогр. с. [383]-389
ISBN 9789546262776
System number [000109371]

МАКРОИКОНОМИКА : Тестове, задачи, въпроси за дискусии / Снежана Найденова и др. ; Отг. ред. Снежана Найденова. — Велико Търново : Фабер, 2008. — 203 с.
ISBN 9789547759220
System number [000109327]

МАРТИН, Джоузеф Ърнст. Таро на търсещия / Джоузеф Ърнст Мартин ; Прев. от англ. ез. Михаил Георгиев. — София : Аратрон, 2006. — 400 с. : ил. ; ISBN 9789546262486
System number [000109326]

МАТЕЕВ, Йордан. Другият ръкопис : Кой уби Георги Стоев? : Креалистичен роман / Йордан Матеев. — [Б. м.] : Феникс дизайн ; Костинброд : Мултипринт, 2008. — 127 с. ISBN 9789548890410
System number [000109375]

МЕЛХИЗЕДЕК, Друнвало. Да живееш в сърцето : Как да навлезем в свещеното пространство на сърцето / Друнвало Мелхизедек ; Прев. от англ. ез. Светлана Драгостинова. — София : Аратрон, 2006. — 144 с. : ил. ; Бележки под линия ; (Две глави от тази книга са посветени на връзката между сърцето и Мер-Ка-Ба [на иврит-Меркавах]) ; Библиогр. с. [144] ISBN 9546262471
System number [000109341]

МЕЛХИЗЕДЕК, Друнвало. Змията от светлина : Движението на Земната кундалини и изгряването на Женската светлина от 1949 до 2013 г. / Друнвало Мелхизедек ; Прев. от англ. ез. Светлана Николова. — София : Аратрон, 2008. — 312 с. : ил. ; Бележки под линия ISBN 9789546262875
System number [000109349]

МЕСКО, Сабрина. Силата на мудрите : Йога за женските ръце / Сабрина Меско ; Прев. от англ. ез. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2006. — 302 с. : ил. ISBN 9546262412
System number [000109322]

МИКАХАРИЧ, Дража. Стотина заклинания : Над 100 проверени във времето, лесноприложими заклинания, които наистина вършат работа / Дража Микахарич ; Прев. от англ. ез. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2006. — 184 с. ISBN 9789546262677
System number [000109329]

МИНЕВА, Лилия. Разпилени светлини : Роман / Лилия Минева. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2008. — 440 с. ISBN 9789548248730
System number [000110218]

МИХАЙЛОВ, Пело. Манастирите в България като част от селищната мрежа на страната / Пело Михайлов. — Пловдив : Интелексперт-94, 2008. — 48 с. : табл. ; Бележки под линия ; Резюме на англ. ез. с. 46 ; Библиогр. с. 43-44 ISBN 9789548835060
System number [000108956]

НАЛБАНТЯН, Вазкен Аршавир. Аралези / Вазкен Налбантян. — София : Захарий Стоянов, 2008. — 46, [1] с. : ил. ISBN 9789540901886
System number [000109334]

НИКОЛОВА, Деянка. Окислително-редукционни процеси / Деянка Николова, Валери Йорданов, Митко Георгиев. — София : ХТМУ, 2008. — 55 с. : Библиогр. с. 55. ISBN 9789544650117
System number [000109379]

ПАСКОВ, Виктор. Гледната точка на Гоген : Разкази / Виктор Пасков. — София : Захарий Стоянов, 2008. — 176 с.
ISBN 9789540901800
System number [000109337]

ПАЦОВ, Йото. Великите учители / Йото Пацов. — София : Millenium, 2008. — 316 с.
ISBN 9789543401093
System number [000110222]

ПЕЙЧЕВ, Петьо. Разкази за съдбата / Петьо Пейчев. — Бургас : Черноморски фар, 2008. — 144 с.
ISBN 9789548841016
System number [000109340]

ПРАЗНИЧЕН календар на с. Първомайци (обл. Велико Търново) / Състав. Йорданка Георгиева. — Велико Търново : Фабер, 2008. — 79 с. : [8] цв. ил. ; ил. ; ноти
ISBN 9789547759510
System number [000109330]

ОГНЯНОВ, Михаил Левов. Македония — преживяна съдба / Михаил Левов Огнянов. — 3. доп. изд. — София : Работилница за книжнина Васил Станилов, 2008. — 320 с. : ил.
ISBN 9789548248716
System number [000110211]

СВАМИ РАМА. Царският път : Практически уроци по йога / Свами Рама ; Прев. от англ. ез. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2007. — 168 с. : ил. ; Речник с. 134-160
ISBN 9789546262653
System number [000109399]

СВИЯШ, Александър. Какво да сторим, когато нещата не вървят така, както ни се иска : Как да разберем уроците на живота и да станем негови любимци / Александър Свияш ; Прев. Ваня Стойчева. — София : Фариел, 2006. — 208 с. : ил.
ISBN 9548890186
ISBN 9789548890182
System number [000110205]

СТАМЕНОВ, Веселин. Убий Путин : Креалистичен роман : Кн. 1. Завръщането на Козела. Кн. 2. Изпълнението на присъдата / Веселин Стаменов. — [Б. м.] : Феникс дизайн, 2008. — 191 с. ; — 163 с.
ISBN 9789548890502
ISBN 9789548890519
System number [000109415]
System number [000109417]

СТЕЙН, Даян. Основи на психичното лечение / Даян Стейн ; Прев. от англ. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2006. — 408 с. : ил. ; Библиогр. с. [404]-408
ISBN 9789546262578
System number [000109344]

СТИЙН, Бронуин. Рейки енциклопедия / Бронуин Стийн, Франс Стийн ; Прев. от англ. Светлана Николова. — София : Аратрон, 2007. — 446 с. : ил. ; Библиогр. с. 441-446
ISBN 9789546262530
System number [000109348]

СТОЕВ, Мартин. Родени да побеждават : Пътят към Пекин / Мартин Стоев, Иво Тасев. — София : Корпорация Развитие КДА, 2008. — 288 с. : сн.
ISBN 9789549612271
System number [000110221]

СТОУН, Джошуа Дейвид. Ръководство по извисяване : Как да постигнем извисяване в този живот : Т. 1. Ръководство по извисяване : Как да постигнем извисяване в този живот / Джошуа Дейвид Стоун ; Прев. от англ. ез. Емилия Манолова. — София : Аратрон, 2006. — 400 с. : ил. ; Библиогр. с. 398-399
ISBN 954626220X
System number [000109362]

ТИЪРНИ, Бил. Жизненост и благополучие с Нептун : Транзитите на сърцето и душата / Бил Тиърни ; Прев. от англ. Ива Кацарова. — София : Аратрон, 2008. — 343, [1] с. : Библиогр. с. [342]-343
ISBN 9789546262844
System number [000109372]

ТИЪРНИ, Бил. Жизненост и благополучие с Уран : Транзитите на пробуждането / Бил Тиърни ; Прев. от англ. Ива Кацарова. — София : Аратрон, 2007. — 338, [1] с. : Библиогр. с. 336-338
ISBN 9789546262684
System number [000109365]

ТОДОРОВА, Калина. Ботьов си поведе белите комити : Христо Ботев и четата му в народната памет / Калина Тодорова, Блага Атанасова, Весела Пелова. — Враца : Регионална библиотека Христо Ботев — Враца, 2008. — 304 с. (Сборникът е посветен на 160 години от рождението на Христо Ботев и 130 години от Освобождението на България) ; Бележки с. 279-280 ; Именен и географски показалец с. 296-302 ; Библиогр. с. 281-295
System number [000109366]

УЛФ, Силвър Рейвън. Ангели. Помощници в магията / Силвър Рейвън Улф ; Прев. от англ. ез. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2004. — 432 с. : ил. ; Библиогр. с. [428]-429
ISBN 9546261947
System number [000109324]

ХЪРН, Ричард. И Дзин за ритуали и медитация / Ричард Хърн ; Прев. от англ. ез. Валентин Евстатиев. — София : Аратрон, 2006. — 376 с. : ил. ; Бележки под линия ; Библиогр. с. [370]-371
ISBN 9789546262660
System number [000109328]

ЧИА, Мантак. Дан тиен ци гун : Основополагащи упражнения за празната и перинеумната сила / Мантак Чиа ; Прев. от англ. Капка Герганова. — София : Аратрон, 2007. — 198 с. : ил.
ISBN 9789546262622
System number [000109421]

ЧИА, Мантак. Даоистко космическо лечение : Изчистване на токсините и подмладяване на тялото с принципите за цветолечение на ци гун / Мантак Чиа ; Прев. от англ. Цветан Убе-нов. — София : Аратрон, 2007. — 300 с. : ил.
ISBN 9789546262738
System number [000109430]

ЧИА, Мантак. Енергийно балансиране чрез Дао : Упражнения за култивиране на ин енергията / Мантак Чиа ; Прев. от англ. Капка Герганова. — София : Аратрон, 2008. — 313, [1] с. : ил.
ISBN 9789546262868
System number [000109437]

ШАНТИ ГАЯ, Лорел. Каруна Рейки : Лечебна енергия за нашия еволюиращ свят / Лорел Шанти Гая ; Прев. от англ. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2006. — 174 с.
ISBN 9546262463
System number [000109369]

ШАПИРО, Деби. Тялото ви говори : Разберете как вашите мисли и емоции влияят на здравето ви / Деби Шапиро ; Прев. от англ. Маргарита Спасова. — София : Аратрон, 2006. — 350 с. : Библиогр. с. [348]-350
ISBN 97895466262585
System number [000109331]

ШИН, Флорънс Сковъл. Тайната врата към успеха / Флорънс Сковъл Шин ; Прев. Петър Кори-таров. — София : Кибеа, 2007. — 95 с. : ил.
ISBN 9789544744465
System number [000109402]

КЕНОЕ, John. Il Potere del subconscio : Le tecniche per apprendere la forza sorprendente del pensiero / John Kehoe. — Sofia : Fenix design, 1997. — 152 p.
ISBN 9548890208
ISBN 9789548890205
System number [000110260]

**БИБЛИОТЕКАТА НА ИНСТИТУТА ЗА ЛИТЕРАТУРА ПРИ
БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ***
Иванка Томова-Манова, E-mail: nina.1964@abv.bg

Началото на Библиотеката е поставено още с основаването на Института за литература през 1948 г. Първоначално (от 1948 до 1958 г.) тя се помещава на ул. „Димитър Полянов”, днес „Кракра” №12 (сега там е Институтът по изкуствознание при БАН). Твърде скромно е мястото ѝ и на бул. „Витоша” № 39, където Институтът се мести през 1959 г. От 1972 г. тя се намира на бул. „Шипченски проход” № 52, бл. 17, разположена вече на значително по-обширна площ. Първи председател на Библиотечния съвет е проф. Боньо Ангелов, положил големи усилия за нейното създаване, а след него — проф. Христо Дудевски. Първа нещатна библиотекарка е н.с. Елена Димитрова.

Създадена с общ хуманитарен профил, Библиотеката притежава освен литературоведските и художествените издания, книги и периодични издания от областите: обща филология и езикознание, фолклор и фолклористика, изкуство и изкуствознание, социологически и общественополитически изследвания, философски науки, антропология и култура, история, краезнание, история на религиите, биографични книги и мемоаристика, управление на държавата и правото, речници, енциклопедии, указатели и справочници. Има отделни ценни екземпляри от XVIII-XIX в., както и някои старопечатни книги и образци от т.нар. „Царска библиотека”. Библиотечният фонд е на 20 езика. Комплектуването ѝ става чрез Централната библиотека (ЦБ) на БАН по покупка, книгообмен и дарения. Изданията ѝ се търсят от български, но и от много чужди специалисти и институции.

През 1952 г. е назначена първата щатна библиотекарка — Елена Цветанова (дъщеря на известния библиограф Ценко Цветанов). Тя има големи заслуги за комплектуването — набавила е (от антикварни източници и дарения) ценна сбирка периодични издания от края на XIX — началото на XX в. С този фонд от стари издания Библиотеката постепенно придобива академичен вид. От 1959 до 1969 г. начело на Библиотеката застава Светла Гюрова, която продължава комплектуването на фонда. Заедно с нея работи Мария Козарева, която се занимава с обслужването на читателите. През 1969 г. Библиотеката се поема от Донка Илинова. Преброен е фондът и е въведена Книга за движение на библиотечния фонд. Направени са сверки на Азбучния каталог (АК) и Топографския каталог (ТК), но поради липса на „Библиотечно-библиографска класификация” се замразява Систематичният каталог (СК). Илинова насочва комплектуването повече към немски оригинални и преводни книги и съставя „Библиография на сп. „Литературна мисъл” 1957-1976 г.” (1977).

Читалнята на Библиотеката в Института за литература

Митова (1986) и Аделина Германова (2000). От 1998 г. председател на Библиотечния съвет е ст.н.с. д-р Георги Цанков.

През 2000 г. Библиотеката се ремонтира и обзавежда, материалната ѝ база се обогатява (днес тя има 3 компютъра и ксерокс), фондът ѝ се преподрежда.

Финансирането ѝ е подпомогнато от Фондация „Отворено общество“ след спечелен конкурс (1998). Настъпват и структурни промени (2004) — обособяват се звената „ALERN“ и „Библиографи“. Членовете на ALERN н.с. К. Ставрев и Д. Драгиева участват заедно с други сътрудници на Института в общ проект на Централната библиотека на БАН „Аналитична разработка на литературната периодика“. Тричленният състав от служители на Библиотеката е включен в проекта на ЦБ на БАН „Ретроконверсия на фонда за електронен каталог на книгите“. Изработва се и картотека на статиите по литературознание в чуждестранните списания, получавани по системата „ИРИ“.

Днес библиотечният фонд на Библиотеката на Института за литература наброява повече от 114 795 библиотечни единици, които се разпределят, както следва: около 300 български и чужди списания, над 500 поредици — общо 34 614 книговезки тома периодични издания; 80 006 книги и над 175 специализирани издания. Приоритет е комплектуването на издания на чужди литератури. Осъществена е основна проверка на фонда, започнало е сверяването на АК и СК, както и прекласирането на СК по Универсалната десетична класификация (УДК).

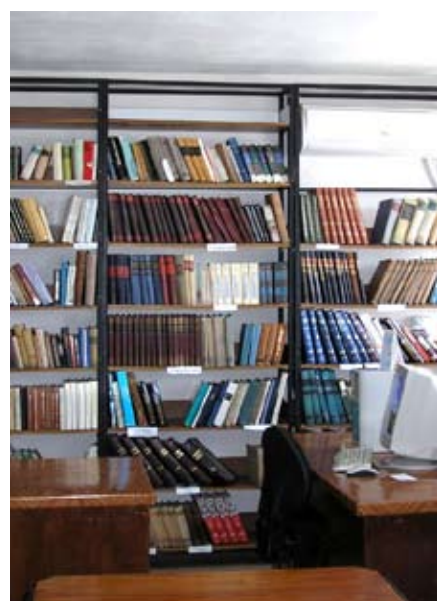
Въпреки финансовите затруднения продължават постъпленията с важни за науката книги.

** Статията е препечатана от „60 години Институт за литература : Юбилеен сборник 1948-2008. — София : Изд. център Боян Пенев —ИЛ, 2009, 56-58“.*

Междувременно са получени три ценни дарения: през 1967 г. в Библиотеката постъпва персоналната библиотека на Асен Разцветников, през 1975 г. — библиотеката на Николай Лилиев, през 2008 г. — библиотеката на Стефан Кожухаров.

Съдържащата се в първите две библиотеки литература е анализирана в различни аспекти от Иванка Томова-Манова, като изследванията са публикувани на страниците на сп. „Литературна мисъл“.

От 1979 г. за главен библиотекар е определена Иванка Томова-Манова, по-късно са назначени и Нина

Книгите на свободен достъп

ПСИХОЛОГИЧЕСКО ИЗСЛЕДВАНЕ НА СЪВРЕМЕННИТЕ БЪЛГАРСКИ ЮНОШИ

Байчинска, Красимира, Маргарита Бакрачева и Савка Савова. Статуси на психосоциална и национална идентичност, ценности и психично благополучие в юношеска възраст / К. Байчинска, М. Бакрачева, С. Савова; Художник на корицата: Марио Стайков. — София : Акад. изд. Проф. М. Дринов, 2009. — 376 с.
ISBN 9789543222568
System number [000116791]

Книгата се посвещава на 140-годишнината на Българската академия на науките.

ВЪВЕДЕНИЕ (със съкращения)

Настоящият колективен труд е психологическо изследване на българските юноши през призмата на три фундаментални характеристики и техните взаимовръзки: 1) статуса на психосоциална и национална идентичност; 2) ценностната система и 3) психичното благополучие. Тези проблеми са традиционни за психологията на развитието, но изследванията, които проследяват съвместното им развитие и взаимовръзката между тях, са много малко. Ние ги разглеждаме в тяхното единство, защото ценностите представляват важен аспект от самоопределянето на юношата. Интересът към субективното психично благополучие е определен от факта, че то представлява интегрална вътрешна оценка на това, доколко юношата е решил задачите, които пред него поставят възрастта и обществото, доколко е намерил своя път в живота.

Повечето теоретични и емпирични изследвания на тези базисни концепции са провеждани в западните, еволюционно развиващи се държави, които се характеризират с висока степен на стабилност в социалните норми и ценности. Ние сме направили опит да използваме тези понятия, за да опишем българския юноша, който живее и се развива в различен социален контекст — в условията на преход към демократично общество и в условията на членство в ЕС. Изследвали сме степента на самоопределеност на българския юноша, доминиращия статус на психосоциалната му и национална идентичност, особеностите на неговата ценностна система и субективното му психично благополучие, като показваме как те се влияят от някои индивидуални и социални фактори. Надяваме се по този начин да бъдем полезни на всички, които се интересуват от проблемите на българската младеж. Едновременно с това се стремим да допринесем за психологическото разработване на един нов, но актуален за съвременната психология проблем — този за влиянието на социално-културния контекст върху процесите на изграждане на психосоциална и национална идентичност и ценностната система в юношеска възраст.

Водеща за нашето изследване е епигенетичната теория на Ериксън за развитието на Аза и въведеното от него понятие „идентичност“. Ериксън определя идентичността като психосоциална структура, формираща се под влияние на потребността от приемственост и единство, която характеризира както индивидуалното, така и колективното самосъзнание.

Идентичността означава тъждественост — да останеш същия във времето и пространството независимо от външните и вътрешните промени.

Ериксън разглежда юношеската възраст като период на активно изграждане на идентичността, като посочва, че този процес продължава и в следващите жизнено етапи. Голямата стъпка, направена от Ериксън, е в определянето на идентичността като психосоциална структура, която се базира на взаимовръзките между психичното и социалното. Живеейки в социума, човек се приспособява към неговите изисквания, като едновременно с това изгражда своята уникалност. Ето защо терминът идентичност включва не само чувството за самотъждественост, но и чувството за свързаност с другите.

Ериксън разглежда идентичността като биполярно решение: дифузия срещу изградена идентичност. Неговите последователи доразвиват теорията му, като въвеждат четири статуса на идентичност: дифузия, предрешена, мораториум и изградена. В Първа глава подробно описваме както теорията, така и всички изследвания, свързани с теорията за статусите на идентичност. Това е направено, защото тя е водеща за нашето изследване, но е нова за българската психология.

Друг важен акцент в настоящата книга е проблемът за националната идентичност, която е важен аспект от колективната идентичност на юношата. Този проблем е особено актуален днес в навечерието на решителни социални промени в Европа и света. Процесите на глобализацията и миграцията, както и множеството социални избори, които българското общество трябва да направи в процеса на своето преобразуване в модерно европейско общество, актуализират въпросите за мястото на националната идентичност в ежедневието на

на българина и запазването на идентификационните характеристики на нацията. Това са: историческа памет, културно наследство, национални ценности и идеали и т.н. Темата за националната идентичност включва в себе си също и редица проблеми, свързани с политико-икономическите реалности, правата на човека в гражданското общество и правото на свободен избор на образование, работа, гражданство и т.н. Ние фокусираме върху проблемите на българския юноша, който днес е изправен пред множество идентификационни избори, един от които се отнася до неговата национална идентичност. Последната характеризира макрорамката, в която той определя себе си като гражданин. Тази идентичност изисква от юношата доброволен избор, гражданско самоопределяне, поглед върху националността в пространството и времето — себепознание в рамките на Европа и света, връзка с българското като историческа и културна общност.

Традицията в изследването на националната идентичност е много богата и дава отговор на множество въпроси, свързани с процеса на формиране на националната идентичност, но се ограничава с проследяване на измененията на националното самоопределяне преди всичко при деца в различни възрасти. Тя не дава отговор на въпроса за различните етапи в процеса на изграждане на националната идентичност в юношеска възраст. С цел да запълним тази празнота ние сме направили опит за прилагане на теорията за статусите на психосоциална идентичност към проблема за националната идентичност. Като използваме нейния евристичен потенциал, ние издигаме теоретичната хипотеза, че съществуват четири етапа в процеса на изграждане на националната идентичност. От тази гледна точка сме дефинирали четири различни статуса, характеризиращи развитието на националната идентичност: дифузна национална идентичност, мораториум на националната идентичност, предрешена национална идентичност и изградена национална идентичност.

Нашата представа за юношеската възраст обаче ще остане непълна, ако акцентираме единствено върху статусите на психосоциалната и националната идентичност. Ето защо сме опитали да разширим психологическия портрет на юношите, като изучим особеностите на тяхната ценностна система и субективното им психично благополучие. Тези две характеристики са тясно свързани с проблема на психосоциалната идентичност. Ценностите я характеризират от съдържателна гледна точка, а субективното психично благополучие — от гледна точка на постигнатия баланс между индивида и обществото. В този контекст поставяме и въпроса за връзката на статуса на идентичност и ценностната система, от една страна, и психичното благополучие, от друга.

Формирането на зряла ценностна система е съществена част от процеса на изграждане на психосоциална идентичност в юношеска възраст. С други думи, ценностната система е основен елемент на стабилната професионална, интерперсонална и идеологическа самоопределеност на юношата. Следователно, нейното изучаване може да обогати и разшири нашите представи за съдържателните аспекти на психосоциалната идентичност на юношите. От особен интерес в тази насока е връзката на статусите на идентичност (идеологическа, интерперсонална и национална) с ценностната система на юношите.

Последният шрих от портрета на съвременния български юноша сме се опитали да дадем през призмата на субективното психично благополучие. Преди това обаче в Шеста глава сме разгледали основните подходи и резултати от изследванията на психичното благополучие в съвременната психология, като сме фокусирали върху избрания от нас подход, който идва преди всичко от кроскултурната психология. Според този подход психичното благополучие представлява двукомпонентна структура, която обединява когнитивни и афективни аспекти: удовлетвореност от живота, позитивни и негативни емоции и субективно чувство на щастие.

В последната, Осма глава на книгата, поставяме най-важния, но все още най-малко разработен въпрос: Можем ли да използваме получените от нас резултати в социалната практика? Този въпрос обсъждаме, като показваме някои от възможностите за използването на нашите резултати в научната и педагогическата практика, а също така и в психологическото консултиране и в програми с превантивна и корективна насоченост.

Книгата може да е от интерес както за научната общественост, така и за широк кръг читатели, интересувачи се от проблемите на развитието в юношеска възраст.

Тя е част от фонда на Централната библиотека и на библиотеката на Института по психология при БАН.

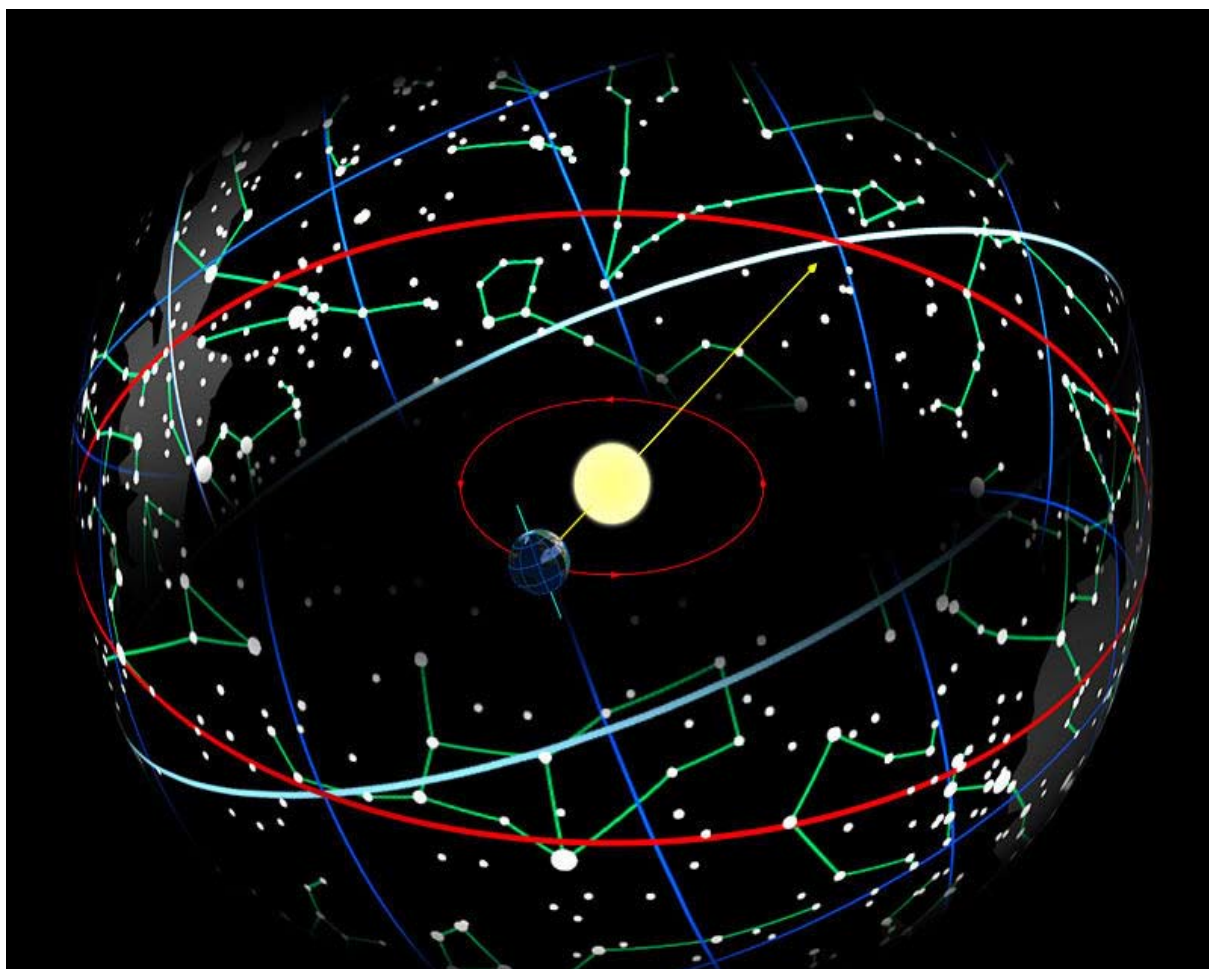
**ПРЕДСТОЯЩИ ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БАН,
УЛ. "15-ТИ НОЕМВРИ" №1
Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg**

1. 60 години Център по архитектурознание – 7-19 септември 2009 г.
2. Възобновяеми суровини и източници на енергия – Институт по инженерна химия – 21-30 септември 2009 г.
3. Международен технически панаир – Пловдив – 28 септември-3 октомври 2009 г.

ЕСЕННОТО РАВНОДЕНСТВИЕ НА 2009 Г.
Ст. н. с. д-р Евгени Семков, Институт по астрономия,
E-mail: esemkov@astro.bas.bg

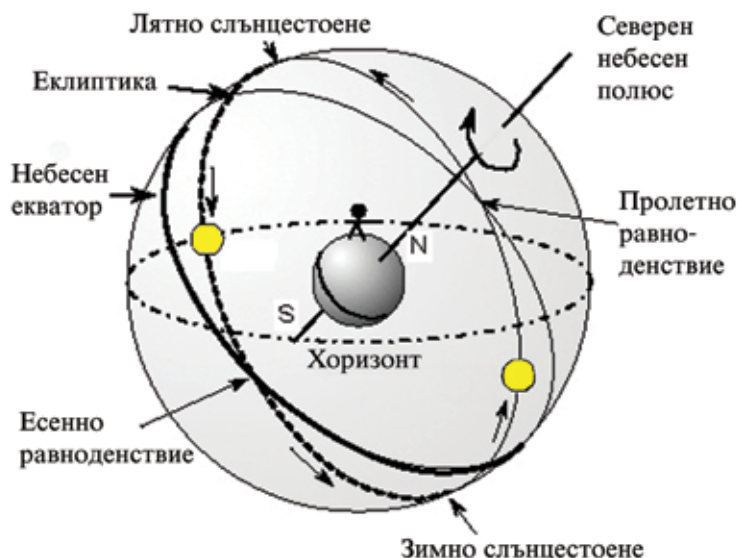
На 23-ти септември в 0 часа и 18 минути (по официално време в България) Слънцето ще премине през точката на есенното равноденствие, което означава край на лятото и начало на астрономическата есен в Северното полукълбо. Наличието на сезони се дължи на наклона на земната ос спрямо равнината на земната орбита. При въртенето на Земята около Слънцето този наклон се запазва постоянен за дълги периоди от време и неговата стойност е $66^{\circ} 34'$. За измерване на координатите и изследване на движението на небесните тела, в астрономията се използва понятието *небесна сфера*. Тъй като с невъоръжено око или с малък телескоп, наблюдавайки от земната повърхност не можем да измерим разстоянията до звездите и планетите, всички те ни изглеждат като проектирани на една безкрайно голяма сфера в центъра на която се намираме. Докато звездите почти не променят положението си по небесната сфера, Слънцето, Луната и планетите видимо се движат на фона далечните звезди. Видимият годишен път на Слънцето по небесна сфера представлява един голям кръг, който се нарича *еклиптика*. От друга страна, поради въртенето на Земята, ние наблюдаваме денонощно въртене на цялата небесна сфера, небесните обекти изгряват и залязват през различни периоди от денонощието. Небесната сфера има своите *северен* и *южен небесен полюс*, както и *небесен екватор*, подобно на земното кълбо.

Фиг. 1. Видимо движение на Слънцето по небесната сфера. С червената линия е показана еклиптиката, която преминава през зодиакалните съзвездия.

Съзвездията през, които преминава еклиптиката се наричат зодиакални. Противно на широко разпространената заблуда, зодиакалните съзвездия не са дванадесет, а тринадесет. В това може да се убеди всеки, който има звездна карта и преброи на нея съзвездията, през които преминава еклиптиката. Едно от зодиакалните съзвездия — Змиеносец просто е “забравено” от астролозите още в древността и затова не е получило популярност. Навярно, защото още от дълбока древност се е смятало, че числото 13 носи нещастие. В крайна сметка това не е особено важно за съвременната наука, защото съзвездията са просто области от небесната сфера, определени съвсем произволно, на които се виждат запомнящи се видими конфигурации от звезди, които обаче нямат физическа връзка помежду си.

Поради наклона на земната ос еклиптиката сключва ъгъл от $23^{\circ} 26'$ ($90^{\circ} - 66^{\circ} 34'$) с небесния екватор. Еклиптиката и небесния екватор се пресичат в две точки наричани *пролетна* и *есенна равноденствени точки*. Съответно точките от еклиптиката, които са най-отдалечени от екватора се наричат: *лятно* и *зимно слънцестоене*. За първи път точното определяне на двете равноденствени точки е извършено през II в. пр. н. е от древногръцкия астроном Хипарх, който съставя първия звезден каталог и измерва координатите на около 850 звезди. Пролетната равноденствена точка се приема за начало на небесния екватор, от което се измерват координатите на всички небесни обекти. По-късно Хипарх сравнява измерените от него звездни координати с по-старите положения на звездите и открива явлението *изпреварване на равноденствията* или както е наречено по-късно: *прецесия*. Двете равноденствени точки се движат на запад по небесния екватор (в посока обратна на видимото движение на Слънцето) със скорост $50''$ за една година. Причината за това явление е прецесионното движение на земната ос в пространството, тя постепенно променя ориентацията си като описва фигура, подобна на конус. Едно пълно завъртане на земната ос продължава близо 26 000 години, за което време равноденствените точки преминават през целия небесен екватор и се завръщат в първоначалното си положение. Така например по времето на Хипарх (II в. пр. н. е.) пролетната равноденствена точка се е намирала в съзвездието Овен, а есенната в съзвездието Везни. Сега през XXI в. пролетната равноденствена точка е в съзвездието Риби и се движи към съзвездието Водолей, а есенната се намира в съзвездието Дева и се движи към съзвездието Лъв.

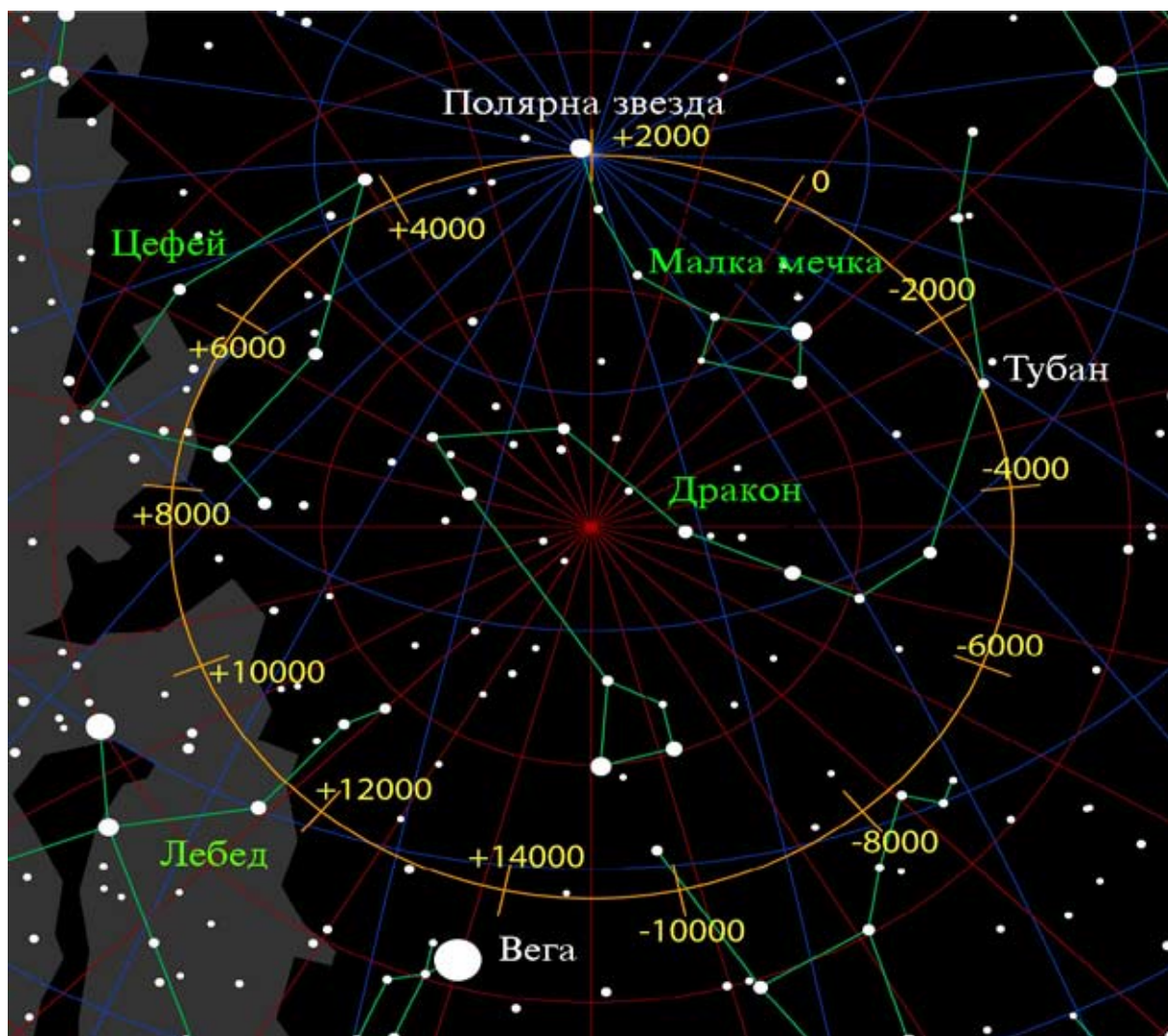

Фиг. 2. Схема на небесната сфера и видимото движение на Слънцето от нашите географски ширини. Показани са положенията на равноденствените точки и двете слънцестоения.

Поради същата причина се променя и положението на северния и южния небесен полюс. Сега сме свикнали да наричаме звездата Алфа от Малка мечка — Полярна звезда, защото от ярките, видими с просто око звезди тя е най-близо до северния небесен полюс и при въртенето на небесната сфера, остава на почти едно и също място. Но това не винаги е било така. Преди

около 5 000 години най-близо до полюса се е намирала звездата Тубан (Алфа от Дракон), а след 12 000 години най-близо до полюса ще бъде най-ярката звезда от северното небе — Вега (Алфа от Лира). Всъщност, северният небесен полюс ще бъде най-близо до Полярната звезда около 2100 година, така че за нас и следващите няколко поколения тя ще си остане полярна.

Фиг. 3. Движение на северния небесен полюс (оранжевата линия) по небесната сфера. С числата са отбелязани годините преди и след новата ера. Със зелен цвят са изписани имената на съзвездията, а с бял — на звездите.

Една широко разпространена заблуда по повод на равноденствието, както на пролетното, така и на есенното, е, че на тази дата продължителността на деня е равна на продължителността на нощта. Това обаче не е съвсем вярно и това се дължи на две причини. Първата е, че самото Слънце има видим диск с размери около половин градус. За начало на деня, в дадена точка от земната повърхност, се приема появата на най-горния край на слънчевия диск на математическия хоризонт и съответно за край на деня се смята пълното закриване на целия слънчев диск под хоризонта. Втората причина е атмосферната рефракция или промяната на хода на слънчевите лъчи при преминаването им през плътните слоеве на земната атмосфера. По време на изгрев и залез ние наблюдаваме Слънцето през много по-дебел слой от земната атмосфера, отколкото, когато то е в зенита. Тези плътни атмосферни слоеве пречупват слънче-

вите лъчи подобно на призма, в резултат на което ние виждаме Слънцето по-високо над хоризонта, отколкото то се намира в действителност. На тази причина се дължи и видимото сплескване на слънчевия диск в близост до хоризонта. Светлината от горния и долния край на диска преминава през различни по плътност въздушни слоеве, пречупва се под различни ъгли и създава усещането за несиметричност на слънчевия диск. Ефекта от атмосферната рефракция може да бъде изчислен сравнително лесно и прибавен към продължителността на деня. Поради тези две причини в деня на равноденствието 23-ти септември денят ще продължи 12 часа и 8 минути и съответно нощта ще има продължителност 11 часа и 52 минути. Денят и нощта ще бъдат приблизително равни три дни по-късно, на 26-ти септември.

Редакционната колегия на „Информационния бюлетин на Централната библиотека на БАН“ изказва благодарност на ст.н.с. д-р Евгени Семков за интересната и написана в достъпна форма статия, която запознава читателите ни с процесите във Вселената през настъпващия месец септември.